

The Greek Review of Social Research

Vol 33 (1978)

33-34

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αυτοδιάθεση των λαών: Θεωρία και πράξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών κατά τη δεκαετία του '60

Κλ. Σ. Κουτσούκης

doi: [10.12681/grsr.322](https://doi.org/10.12681/grsr.322)

Copyright © 1978, Κλ. Σ. Κουτσούκης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Κουτσούκης Κ. Σ. (1978). Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αυτοδιάθεση των λαών: Θεωρία και πράξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών κατά τη δεκαετία του '60. *The Greek Review of Social Research*, 33, 413–422. <https://doi.org/10.12681/grsr.322>

τά ανθρώπινα δικαιώματα καί ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν

*Θεωρία καί πράξη τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς
πολιτικῆς στὸν Ὀργανισμό Ἠνωμένων Ἐθνῶν
κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ '60*

Ἐρευνα βασισμένη
σέ κείμενα ἐπίσημα τοῦ ΟΗΕ*

τοῦ
Κλ.Σ. Κουτσούκη, Ph.D.

*Ἡ ἔρευνα αὐτὴ εἶναι μέρος ἐργασίας τοῦ
συγγραφέα γύρω ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐξωτε-
ρικὴ πολιτικὴ στὸν ΟΗΕ, πού δὲν ἔχει
συμπληρωθεῖ ἀκόμα.

1. εἰσαγωγικά

«Ἡ Ἑλλάδα, ἡ ὁποία ἔχει μακρὰ ἱστορία ἀγῶ-
νων γιὰ τὴν ἐλευθερία καί τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέ-
πεια, τὴν αὐτοδιάθεση καί τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία,
θά συνεχίσει νὰ δίνει ὁσδήποτε ὑποστήριξη μπορεῖ
γιὰ κάθε ἐπικοδομητικὸ καί δίκαιο μέτρο, πού θά
διασφάλιζε τὴν παγκόσμια ἀποδοχὴ τῶν ἀρχῶν,
ιδεωδῶν καί ὑψηλῶν ἀξιών τοῦ πολιτισμοῦ μας.»¹

Μέ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Ἕλληνας ἀντιπρόσωπος
στὰ Ἠνωμένα Ἐθνη, στὴν ἀρχὴ τῆς δεκαετίας τοῦ
'60, ἐπαναλάμβανε γιὰ πολλοστὴ φορὰ τὶς ἀρχές καί
τὶς πεποιθήσεις τῆς Ἑλλάδας στὴν ὑπόθεση τῆς
ἀπελευθέρωσης τῶν λαῶν ἀπὸ τὸν οἰονόητοτε ξε-
νικὸ ζυγὸ. Νωπὴ ἦταν ἄλλωστε ἡ πικρὴ τῆς ἔμπει-
ρίας ἀπὸ τὸν ὑπερδεκαετὴ ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς
Κύπρου.

Τέτοιες ἐπίσημες δηλώσεις, ὅπως ἡ παραπάνω,
καθὼς καί ἡ υἱοθέτηση ἄλλων παρόμοιων διακηρύ-
ξεων γιὰ τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν ἀποτελοῦν, θά λέ-
γαμε, τὶς γενικὲς γραμμὲς ἢ τὴ «γενικὴ πολιτικὴ»
τῆς χώρας. Παράλληλα, ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας πάνω
σὲ συγκεκριμένα θέματα ἐφαρμογῆς τῶν γενικῶν
ἀρχῶν καί διακηρύξεων σύμφωνα ἢ ὄχι μὲ τὶς ἐπί-
σημες δηλώσεις τῆς συνιστοῦν τὴν «περιπτωσιακὴ»
πολιτικὴ.

Σκοπὸς τῆς σύντομης αὐτῆς ἔρευνας εἶναι νὰ
ἀντιπαραθέσει τὴ «γενικὴ» στὴν «περιπτωσιακὴ»
πολιτικὴ καί νὰ καταδείξει ἔτσι τὴ «συνέπεια» πρὸς
ἢ τὸ βαθμὸ «ἀπόκλισης» ἀπὸ τὶς διακηρυγμένες ἀρ-
χές στὴν περίοδο 1960-68, ὅπως ἡ πολιτικὴ αὐτὴ
ἐκφράστηκε μέσα στὸν Ὀργανισμό τῶν Ἠνωμένων
Ἐθνῶν. Σὲ περίπτωσι ἀπόκλισης, τὸ ἐρώτημα πού
ἀνακύπτει εἶναι: ποιοὶ εἶναι οἱ λόγοι στὴν συγκεκρι-
μένη περίπτωσι πού ἐπέβαλαν μιὰ τέτοια διαφορο-
ποίησι τῆς γενικῆς πολιτικῆς. Ἡ ἀπάντησι σ' αὐτὸ
δὲν εἶναι εὐκόλη. Γιὰ νὰ προσεγγίσουμε κάπως μιὰ
ἐξήγησι στὸ φαινόμενο τῆς «ἀπόκλισης», ξεκινᾶμε
ἀπὸ τὸ πραγματικὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἀνηκεῖ
στὴ Δυτικὴ Συμμαχία καί εἰδικότερα στὸ ΝΑΤΟ.
Συνεπῶς, μιὰ μικρὴ χώρα, μέλος τοῦ ΝΑΤΟ, δὲν
μποροῦσε παρά νὰ ἀκολουθῆσει τὶς ἐπιταγές τῆς
Συμμαχίας ὡς ἓνα βαθμὸ.

Ἀσφαλῶς, ἡ πίεσι τῆς Συμμαχίας ποικίλλει
ἀπὸ θέμα σὲ θέμα. Εἶναι μικρότερη σὲ θέματα λιγό-
τερο «πολιτικά» ἢ «οὐδέτερα» καί μεγαλύτερη ὅταν
εἶναι περισσότερο πολιτικά. Εἰδικότερα, στὶς περι-
πτώσεις πού οἱ ἰδεολογικοὶ συνασπισμοί—μὲ τὸν
ἀριθμὸ τῶν ψήφων κατὰ τὴν ἔκβασι τῶν συζητή-
σεων μέσα στὸν ΟΗΕ—θέλουν νὰ ἐπιδείξουν τὴν
ἰδεολογικὴ συνοχὴ ὁ καθένας τῆς δικῆς του παρά-
ταξης.

Γιὰ νὰ καταδειχθεῖ ἂν ἡ Συμμαχία ἐπηρέασε τὴ

1. *UN General Assembly Official Records* (στὴ συνέχεια θά
ἀναφέρεται μὲ τὰ ἀρχικά GAOR), 1960, σ. 10.

στάση τῆς Ἑλλάδας, ἀντιπαρθέτομε τὴ στάση τῆς Ἑλλάδας σ' αὐτὴ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν (ΗΠΑ) σὲ θέματα ἀποαποικιοποίησης καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἔτσι, θά φανεῖ ἡ δύναμη ἀντίστασης ἐνὸς μικροῦ μέλους τῆς Συμμαχίας ἢ τὰ περιθώρια ἐλευθερίας του ἀπέναντι στὶς θελήσεις καὶ τὶς ἐπιταγές τῆς ἡγεσίας τῆς Συμμαχίας. Τὸ παρασκηνίον καὶ οἱ ἄμεσες ἢ ἕμμεσες πιέσεις ποῦ ἀσκοῦνται πάνω σὲ μιὰ μικρὴ χώρα, ὅπως ἡ Ἑλλάδα, δὲν ἐρευνῶνται ἐδῶ. Ἐξετάζουμε τὴν τελικὴ συμπεριφορὰ τῆς Ἑλλάδας κατὰ τὴν ψηφοφορία.

Βέβαια, ἡ στάση τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς χώρας κατὰ τὴν ἐξεταζόμενη περίοδο δὲν ἦταν ἡ ἴδια ἀπέναντι στοῦ ΝΑΤΟ ἢ τὶς ΗΠΑ. Τοῦτο ὀφείλεται στὶς ἀλλαγές τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ποῦ σημειώθηκαν ἀπὸ τὸ 1963 καὶ μετὰ. Χωρὶς νὰ ἐρευνᾶται ἐδῶ τὸ θεωρητικὸ θέμα τῆς συσχέτισης τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας ἢ τῶν ἀλλαγῶν τῆς μετὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας, γίνεται προσπάθεια νὰ συνδιασθοῦν οἱ θέσεις τῆς Ἑλλάδας κατὰ τὴν ψηφοφορία στὸν ΟΗΕ τόσο μετὰ τὶς θέσεις τῶν ΗΠΑ ὅσο καὶ μετὰ τὶς ἀλλαγές στὴν πολιτικὴ μας ἡγεσία, ὅπως τὴν πτώση τῆς Δεξιᾶς τὸ 1963, τὴν ἄνοδο τοῦ Κέντρο τοῦ 1964 καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῆς δικτατορίας τὸ 1967.

2. γενικὴ πολιτικὴ: οἱ ἐπίσημες διακηρύξεις

Στὰ πλαίσια τῆς «γενικῆς πολιτικῆς», ὅπως τὴν καθορίσαμε παραπάνω, ἡ Ἑλλάδα πῆρε βασικὰ τὶς ἀκόλουθες θέσεις:

α. Στὴ Γενικὴ Συνέλευση τῆς 15ης περιόδου ὑποστήριξε τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1514 (XV), γνωστὴ σὰν «ἡ διακήρυξις ἀπονομῆς ἀνεξαρτησίας στὶς χώρες καὶ τοὺς λαοὺς κάτω ἀπὸ ἀποικιακὸ ζυγόν». Μετὰ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ ἡ Γενικὴ Συνέλευση τόνισε τὴ σπουδαιότητα καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν καὶ διεκήρυσσε ὅτι «ἡ ὑποταγὴ λαῶν κάτω ἀπὸ ξένη κυριαρχία καὶ ἐκμετάλλευση ἀποτελεῖ στέρτησιν τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ συνάμα ἐμπόδιον στὴν προαγωγὴ τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ συνεργασίας».²

β. Σχετικὰ μὲ τὰ ἐδάφη κάτω ἀπὸ κηδεμονία, ἡ Ἑλλάδα ὑποστήριξε τὸ Σχέδιο τῆς Τέταρτης Ἐπιτροπῆς, ποῦ καθόριζε τὶς κατεθυντήριες ἀρχές, οἱ ὁποῖες ὀρίζουν πότε ὑπάρχει ὑποχρέωσις γιὰ τὴ Διοίκησις νὰ διαβιβάσει στὸν Ὀργανισμὸ πληροφορορίες σχετικὰ μὲ τὴν κηδεμονεύομενη περιοχὴ, ὅπως ἐπιτάσσει τὸ ἀρθρο 73 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΗΕ. Σχετικὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1535 (XV) γιὰ τὴν παροχὴ πληροφοριῶν ἀναφερομένων στὶς πολιτικὲς συνθήκες.

Ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὑποστηρίχθηκε ἀκόμα ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1607 (XV), ἡ ὁποία ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα τοῦ Ὀργανισμοῦ νὰ ἰδρύσει κέν-

τρα πληροφοριῶν σὲ διάφορα τέτοια ἐδάφη, ὅπως τὴν Ταγκανίκα, Ρουάντα Οὐρούντι, Νέα Γουινέα κτλ. Ζητοῦσε ἐπὶ πλέον ἀπὸ τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα νὰ ἀναλάβει τὴν ἐκδόση καὶ τὴν εὐρύτατη κυκλοφορία σὲ ὅλες τὶς ὑπὸ κηδεμονία περιογές τῶν ἐπιστῆμων διακηρύξεων γιὰ αὐτοδιάθεσις ὄλων τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν καὶ λαῶν.³

Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη οἰκονομικῶν συνθηκῶν στὰ ἐδάφη ὑπὸ κηδεμονία, ὑποστήριξε τὴ σχετικὴ ἀπόφασις ἀριθ. 1537 (XV). Λίγο ἀργότερα ψηφίστηκε καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1654 (XVI), ποῦ τόνιζε ἐμφαντικὰ ὅτι ἡ ἀνισότης, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴ, κοινωνικὴ, οἰκονομικὴ ἢ ἐκπαιδευτικὴ προπαρασκευῆ, δὲν ἔθαρπε ποτέ νὰ ἀποτελέσει πρόσχημα, ὥστε νὰ καθυστερήσει ἢ ἀπέδοσις τῆς ἀνεξαρτησίας σὲ μιὰ χώρα.⁴ Ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1534 (XV) πρόβλεπε τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐντοπιῶν καὶ τὴ δημιουργία τεχνικῶν στελεχῶν στὰ ὑπὸ κηδεμονία ἐδάφη, ἐνῶ ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1698 (XVI), ποῦ ψηφίστηκε καὶ ἀπὸ τὶς δύο ἀπόφασεις ΕΣΣΔ-ΗΠΑ, συνιστοῦσε τὴν ἐνθάρρυνση, καὶ ἐνίσχυση ὑποτροφιῶν γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐντοπιῶν.⁵

Ἐποστηρίξε ἀκόμα τὴν ἀπόφασις ἀριθ. 1956 (XVII) ποῦ ἀναφέρεται στὶς κηδεμονεύουσες χώρες, οἱ ὁποῖες ἀρνοῦνται νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τὴν Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς διακήρυξης τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν, καὶ τὴν ἀπόφασις ἀριθ. 2189 (XXI), ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴν πολιτικὴ ὀρισμένων χωρῶν στὰ ὑπὸ κηδεμονία ἐδάφη.⁶

γ. Ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐπικράτησις τῆς ἀρχῆς τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασις τῆς Ἑλλάδας στὴν τρίτη Ἐπιτροπὴ καὶ ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση ἡ ἀπόφασις ἀριθ. 1841 (XVII), ἡ ὁποία καλοῦσε ὅσα μέλη τοῦ Ὀργανισμοῦ δὲν ἦταν νὰ γίνουν μέλη τῆς Συνθήκης τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων νὰ βοηθῆσουν τὸ Γενικὸ Γραμμ. ἔτα στὴν κατάργησις τῆς ἀνθρώπινης δουλείας.⁷

Μιὰ ἄλλη πρότασις τῆς Ἑλλάδας, ποῦ τὴν ὑπέβαλε μαζί μετὰ τὴ Γουατεμάλα καὶ ἐνσωματώθηκε στὴν ἀπόφασις ἀριθ. 1776 (XVII), καλοῦσε τὸ Οἰκονομικὸ καὶ Κοινωνικὸ Συμβούλιο νὰ ὑποδείξει στὴν Ἐπιτροπὴ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων νὰ μελετήσῃ τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ τὴν προαγωγὴ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.⁸ Παράλληλα, μαζί μετὰ τὴν Ἰαπωνία ὑπέβαλε σχεδὸν ἀπόφασις στὴν Τρίτῃ Ἐπιτροπὴ, ποῦ ἔγινε δεκτὸ ὁμόφωνα ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση, ὡς ἀπόφασις ἀριθ. 2180

3. GAOR, ὄπ. παρ., σσ. 450-454.

4. Yearbook 1961, σσ. 55-60 καὶ DOC. A/C.3/L.366.

5. Yearbook 1960, σσ. 449-450, 508-509, 518-522 καὶ 524.

6. Yearbook 1964, σσ. 446-447, καὶ Yearbook 1966, σσ. 558-559.

7. DOC. A/C.3/L.1055, Yearbook 1962, σσ. 346-347.

8. Yearbook 1962, σ. 352 καὶ Yearbook 1960, σσ. 498-499.

2. GAOR, ὄπ. παρ., σσ. 48-49.

(XX). Η απόφαση συνιστούσε την παραρτη μελέτη του σχεδίου της Σύμβασης 'Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.⁹

Επίσης, μαζί με την Ουγγαρία υπέβαλε στην ίδια Έπιτροπή σχέδιο απόφασης για τον περιορισμό των φυλετικών διακρίσεων, ενώ πολύ πριν είχε ψηφίσει παρόμοια απόφαση σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις στα ύπο κηδεμονία εδάφη [άρθρ. 1536 (XVI)].¹⁰

Πιο πρόσφατα, η Έλλάδα υποστήριξε τη Συνθήκη των Οικονομικών, Κοινωνικών, Έκπολιτιστικών Δικαιωμάτων και τη Διάσκεψη των Δικαιωμάτων του Πολίτη που συγκλήθηκε στην Τεχεράνη από τις 22 'Απριλίου ως τις 13 Μαΐου 1968 (Έλαβαν μέρος 84 χώρες). Η διάσκεψη αυτή μαζί με την Έπίσημη Διακήρυξη έψηφισε άλλα είκοσι τέσσερα (24) σχέδια που όλα μαζί υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση και ένωματώθηκαν στην απόφαση άριθ. 2442 (XXII).¹¹

Το πρόβλημα των προσφύγων: Θά πρέπει εδω να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι ένα διεθνές θέμα για το οποίο η Έλλάδα έδειξε ειδικό ενδιαφέρον και μάλιστα απέριωρε πολλή ένεργητικότητα. είναι το πρόβλημα των προσφύγων.

Γιά την Έλλάδα, βέβαια, το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι άπασχολεί την ίδια επί δεκαετίες, όπως το πρόβλημα με τους πρόσφυγες της Μ. 'Ασίας, με τους πρόσφυγες της Ρωσίας και της Ρουμανίας, με τους πρόσφυγες της Αιγύπτου, με τους πρόσφυγες του άναρτοπολέμου που κατέφυγαν στις κομμουνιστικές χώρες. 'Υπάρχει ακόμη σήμερα το πρόβλημα των προσφύγων της Κύπρου κι ακόμα των όμογενών της Τουρκίας (Κωνσταντινούπολη).

Σέ ένδειξη του ενδιαφέροντός της για τους πρόσφυγες αλλά και της σταθερής πολιτικής της πάνω στο θέμα αυτό, η Έλλάδα ειδικότερα:

(α) Συνέχισε, κατά τη δεκαετία που έξετάζουμε εδω, να άντιπροσωπεύεται στην Έκτελεστική Έπιτροπή του προγράμματος του 'Αρμοστή των 'Ηνωμένων Έθνών για τους πρόσφυγες.¹²

(β) Στην τρίτη Έπιτροπή της δεκάτης πέμπτης Συνόδου υποστήριξε ότι θά έπρεπε να καθιερωθεί ένα «Παγκόσμιο Προσφυγικό Έτος» για τους έξης σκοπούς: 1) Νά ένθαρρύνει πρόσθετες οικονομικές εισφορές από κυβερνήσεις, έβελοντικούς οργανισμούς, κτλ. 2) Νά έλκύσει το ενδιαφέρον γύρω από το προσφυγικό πρόβλημα, 3) Νά ένθαρρύνει ακόμη την άνευρεση πρόσθετων ευκαιριών για μόνιμες λύσεις στο θέμα των προσφύγων, όπως είναι ο έκούσιος έπαναπατρισμός, η έπανεγκατάσταση ή άπορ-

ρόφηση πάνω σε καθαρά ανθρωπιστικές βάσεις και πάντα μετά την έλεύθερα εκφρασμένη επιθυμία των ίδιων των προσφύγων.¹³

(γ) Έλαβε μέρος στο «Παγκόσμιο Προσφυγικό Έτος» μαζί με άλλες 97 χώρες. Η απόφαση που υποστήριξε και η Έλλάδα, άριθ. 1562 (XV), έξέφραζε την έλλίδα ότι όλοι οι λαοί θά λάβουν όπηση τους το πρόβλημα των προσφύγων και την άναγκη για συνεχείς και σταθερές προσπάθειες για μιά όριστική λύση.¹⁴

(δ) Έλαβε μέρος στα συνέδρια τά σχετικά με την κατάσταση και το νομικό καθεστώς των προσφύγων καθώς και τη διεθνή προστασία τους. 'Υπέβαλε ένδιαφέρουσες τροποποιήσεις στο Πρωτόκολλο σχετικά με την ίθαγένεια των προσφύγων και προσχώρησε σ' αυτό το 1967.¹⁵

(ε) Βοήθησε αδιάλειπτα τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης, Τυνησίας, Μαρόκου και γενικότερα την άποστολή του 'Αρμοστή για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης.

(στ) Έκτός από τις προτάσεις της για τη βελτίωση των εργασιών του 'Αρμοστή,¹⁶ μαζί με 13 άλλες χώρες, υπέβαλε στην τρίτη Έπιτροπή σχέδιο απόφασης, άριθ. 2157 (XXI), η όποια μεταξύ των άλλων ζητούσε από τον 'Αρμοστή του ΟΗΕ να φροντίσει για μόνιμες λύσεις σε ό, τι άφορά τον έπαναπατρισμό των προσφύγων και την άποκατάσταση τους στη χώρα, όπου βρήκαν άσυλο.¹⁷

'Υποστήριξε επίσης την απόφαση άριθ. 2052 (XX), η όποια καλούσε όλα τά μέλη να βοηθήσουν την εργασία του 'Αρμοστή για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης και έπρεβόδυνε την άποστολή της 'Αρμοστίας στη Μέση 'Ανατολή μέχρι 30 'Ιουνίου 1969.¹⁸

Άπό τά παραπάνω διαγράφεται μιά σαφής άντιαποικιακή θέση της Έλλάδας, που σε πολλές περιπτώσεις εκφράζεται όχι μόνο με μιά ένδοική ψήφο κατά της άποικιοκρατίας αλλά και με μιά πιο δραστήρια μορφή είτε με την ύποβολή σχετικών προτάσεων, είτε με τη συνυποβολή όλόκληρων σχεδίων άποφάσεων. Η άντιαποικιακή αυτή θέση της Έλλάδας αναφέρεται ειδικότερα τόσο στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και στη δημιουργία άνεκτων πολιτικών και κοινωνικοοικονομικών συνθηκών διαβίωσης των άποικιακών λαών ή των προσφύγων στις διάφορες χώρες. Γιά την έπικράτηση τέτοιων άρχων δέν διατάζει να συνεργάζεται και με χώρες του άνατολικού συνασπισμού, όπως λ.χ. με την Ουγγαρία.

13. *Yearbook 1960*, σσ. 357-359.

14. Στο ίδιο, σ. 360.

15. *Document 1968*, σ. 529.

16. *Documents, A/C.3/L.1029, A/C.3/L.864 και Yearbook 1960*, σσ. 362-364, *Yearbook 1961*, σσ. 331-338, *Yearbook 1962*, σσ. 143, 360, *Yearbook 1967*, σ. 481.

17. *Yearbook 1966* σσ. 401-405.

18. *Yearbook 1965*, σσ. 226-227.

9. *Yearbook 1965*, σ. 485 και *DOC. A/C.3/L.1321, REV. 1, DOC A/6173*.

10. *DOC. A/C.3/L.1244 και Yearbook 1966*, σ. 318.

11. *Yearbook 1960*, σσ. 468-469.

12. *Yearbook 1961*, σ. 708 και *Yearbook 1964*, σ. 324.

Τέλος, ἀπό τίς ἀποφάσεις πού εὐνόησε προκύπτει ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑποστηρίζει τήν ἐπέμβαση τοῦ ΟΗΕ στά θέματα τῶν προσφύγων καί τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν καθὼς καί τή συνεργασία τῶν δυνάμεων κατοχῆς μέ τά ἀρμόδια ὄργανα τοῦ Ὁργανισμοῦ γιά τό σκοπό αὐτό.

3. περιπτωσιακή πολιτική: συνέπεια καί ἀπόκλιση ἀπό τίς ἐπίσημα διακηρυσθέντες θέσεις

Στά προηγούμενα ἀναφέρθηκαν ἑνδεικτικά μερικές σημαντικές ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ ΟΗΕ, οἱ ὅποιες διαγράφουν κάπως τά πλαίσια μέσα μέσα τῶν ὁποίων θά περίμενε κανεὶς νά κινηθεῖ ἡ Ἑλλάδα ἐκφράζοντας ἔτσι μιὰ συμπεριφορά σύμφωνη μέ τίς δικές της ἐπίσημες διακηρύξεις καί πεποιθήσεις.

Οἱ περιπτώσεις πού ἡ Ἑλλάδα συμπεριφέρθηκε σύμφωνα μέ τίς παραπάνω ἀναφερθεῖσες γενικές διακηρύξεις δέν ἦσαν βέβαια λίγες. Ἐδῶ θά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι μέ τόν ὄρο «σύμφωνη συμπεριφορά» δέν ἐννοοῦμε συμμόρφωση τῆς Ἑλλάδας σέ ὅ, τι ἀφορᾶ θέματα τῆς ἐσωτερικῆς της πολιτικῆς, ὅπως τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, τά ὁποῖα τόσο ὡμά παραβιάσθηκαν κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας (1967-1974). Ἐννοοῦμε τή στάση της ἀναφορικά μέ ἀποφάσεις πού ἔχουν σχέση μέ τήν πολιτική ἄλλων χωρῶν. Ἔτσι, ὅταν π.χ. ἀνέκυψε ἡ διαφορά ἀνάμεσα στή Νότια Ἀφρική καί τή Λιβερία, τήν Αἰθιοπία καί ἄλλες ἀφρικανικές χῶρες σχετικά μέ τήν ὑπαρξή ἢ μή «ἐντολῆς» στό ἔδαφος τῆς Νοτιοδυτικῆς Ἀφρικῆς, ἡ Ἑλλάδα ὑποστήριξε ὅτι τό θέμα θά ἔπρεπε νά λυθεῖ ὄχι μέ διαπραγματεύσεις ἀλλά μέ προσφυγή στό Διεθνές Δικαστήριο.¹⁹

Ὡς πρὸς τό πρόβλημα τῶν φυλετικῶν διακρίσεων στή Νότια Ἀφρική, ὑποστήριξε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1598 (XV), ἡ ὁποία κατεδίκασε τήν πολιτική τοῦ «ἀπαρτχάιντ» σάν κατάφωτη παραβίαση τοῦ καταστατικοῦ χάρτη τοῦ ΟΗΕ καί τῆς Παγκόσμιας Διακήρυξης τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, καί κατέληγε ὅτι ἡ συνέχιση της ἔθετε σέ κίνδυνο τήν παγκόσμια εἰρήνην καί ἀσφάλεια.²⁰ Μέ τήν ἴδια συνέπεια ψήφισε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1702 (XVI) πού ἦταν σχετική μέ τήν ἐγκαθίδρυση Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή Νοτιοδυτικὴ Ἀφρική, πού θά ἔπαιρνε μέτρα γιά τήν προοδευτικὴ πορεία τῆς περιοχῆς πρὸς πλήρη ἀνεξαρτησία.²¹

Στό Οἰκονομικὸ καί Κοινωνικὸ Συμβούλιο πῆρε ἐνδοτικὴ θέση πάνω στήν ἀπόφαση ἀριθ. 1164 (XVI), ἡ ὁποία καλοῦσε τή Γενικὴ Συνέλευση νά ἀποφασίσαι γιά τήν ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεών της

ἀπὸ τήν Κυβέρνηση τῆς Νότιας Ἀφρικῆς. Τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2142 (XXI) ἐπίσης πού κατεδίκασε τή φυλετικὴ διάκριση καί τήν πολιτικὴ τοῦ «ἀπαρτχάιντ» ὁποῦδήποτε ὑπῆρχε.²²

Μιά ἄλλη περίπτωση πού ἡ Ἑλλάδα συμπεριφέρθηκε σύμφωνα μέ τίς γενικές της διακηρύξεις, ἦταν ἡ ὑποστήριξη τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Γιβραλτάρ, Ν. Γουίνεας, Φίτζι, Ἄντεν, Ν. Ροδεσίας, Ρουάντα Οὐρουντι, Ταγκανίκας, Ναουρί, Ὀμάν, νήσων Φάλλαντ, πού ἦσαν κάτω ἀπὸ βρετανικὴ διοίκηση κ.ἄ. Ψήφισε ἐπίσης τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2395 (XXII), ἡ ὁποία κατεδίκασε τόσο τήν ἄρνηση τῆς Πορτογαλίας νά ἐλευθερώσει τίς χῶρες πού ἦς ὑπὸ τήν κηδεμονία της, ὅσο καί τήν παραβίαση ἀπὸ μέρος της τῆς ἑδαφικῆς ἀκραιότητας ὀρισμένων ἀφρικανικῶν χωρῶν.²³

Παρακολουθώντας τήν πολιτικὴ πού ἀκολούθησε ἡ Ἑλλάδα καί τή συμπεριφορά πού ἔδειξε σέ πολλές περιπτώσεις, παρατηροῦμε μιὰ τάση γιά «διαφοροποίηση» ἢ «ἀπόκλιση» ἀπὸ τίς θέσεις πού εἶχαν γίνει δεκτές σάν «γενικὴ πολιτικὴ». Αὐτὴ ἢ «ἀπόκλιση» δέν συμβιβάζεται πάντοτε μέ τίς ἐπίσημες διακηρύξεις ἀρχῶν, πού ἔγιναν ἀπὸ τήν ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία σέ προηγούμενες Γενικές Συνελεύσεις τοῦ ΟΗΕ ἢ ἄλλα ὄργανα τοῦ Ὁργανισμοῦ καθὼς καί τίς σχετικές ἀποφάσεις τῶν ὀργάνων αὐτῶν, τίς ὁποῖες ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία εἶχε ψηφίσει.

Ἡ «ἀπόκλιση» γίνεται φανερὴ εἴτε μέ μιὰ ἀρνητικὴ θέση» ὡς πρὸς τό σχέδιο ἀπόφασης, πού θά εὐνοοῦσε κάποια λύση στό συγκεκριμένο πρόβλημα εἴτε μέ μιὰ «ἀποχή» ἀπὸ τήν ψηφοφορία γιά τήν τελικὴ ἀπόφαση ὡς πρὸς τό θέμα πού συζητήθηκε.

Ἡ ἀπίστωση τῆς «ἀπόκλισης» πού ἀναφέρθηκε, ὅπως ἄλλωστε φαίνεται καί ἀπὸ τοὺς πίνακες τῶν παραθέσεων στό κείμενο, δέν ἔχει τό χαρακτηριστὴ τῆς γενικότητας ἀλλὰ στηρίζεται στήν παρατήρηση ἑνὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ σχετικῶν ἀποφάσεων τοῦ Ὁργανισμοῦ καί κατά συνέπεια ἔχει ἐνδεικτικὸ χαρακτήρα. Παράλληλα, γιά νά διαφανεῖ, ὅπως σημειώσαμε παραπάνω, ἂν οἱ ἐνδεχόμενες ἀλλαγές τῶν θέσεων τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας στὸν ΟΗΕ ἀκολουθοῦν τίς ἀλλαγές πού συνέβησαν στήν πολιτικὴ ἡγεσία τῆς χῶρας, γίνεται διάκριση τῶν ἀποφάσεων σέ τρεῖς περιόδους: 1960-63, 1964-66, καί 1967-68 πού ἀντιστοιχοῦν σέ τρεῖς σημαντικὲς κυβερνητικὲς μεταβολές. Εἰδικότερα: τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας γιά κάθε μιὰ περίοδο χωριστὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

19. *Yearbook 1960*, σσ. 468-469.

20. *Yearbook 1964*, σσ. 150-151 καί *Yearbook 1963*, σ. 467.

21. *Yearbook 1961*, σ. 466.

22. *Yearbook 1966*, σσ. 438-439, 447-448, 114-116 καί *Yearbook 1965*, σσ. 562-570, 574-576.

23. *Yearbook 1968*, σ. 803.

A' Περίοδος 1960-63

Ἡ Ἑλλάδα ἀπέσχε ἀπὸ τὴν ψηφοφορία: γιὰ τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1747 (XVI), ποὺ ἦταν σχετικὴ μὲ τὰ μέτρα ποὺ ἔπρεπε νὰ λάβει ἡ Διοίκηση στὴ Ν. Ροδεσία, τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1755 (XVII), σχετικὴ μὲ τὸ λαὸ τῆς Ζάμπιας, τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1760 (XVII), ποὺ ζητοῦσε τὴν ἄμεση ἐφαρμογὴ τῆς ἀπόφασης 1747.²⁴ Σὲ ὄλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἡ «Διοίκηση» ἦταν ἡ Ἀγγλία καὶ οἱ ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης στρέφονταν ἐναντίον τῆς. Ἡ Ἑλλάδα ἀπέσχε στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν πα-

ρὸλο ὅτι ἡ ἴδια εἶχε ἐρθεῖ σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἀγγλία ὑπερασπιζοντας τὸν ἀγῶνα τῶν Κυπρίων, καὶ μάλιστα ζήτησε συμπαράσταση ἀπὸ πολλὲς ἄλλες χῶρες.

Ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας στρέφονταν κι ἄλλες ἀποφάσεις, ὅπως: ἡ 1883 (XVII) καὶ 1889 (XVII), ποὺ καλοῦσαν τὴν Ἀγγλία νὰ ἐγκαταστήσει πλήρη ἀντιπροσωπευτικὴ κυβέρνησις στὸ ὑπὸ τὴν κηδεμονία τῆς ἀκόμη, τότε, ἔδαφος τῆς Ν. Ροδεσίας καὶ νὰ συγκαλέσει σὲ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα τῆς ἴδιας χώρας.²⁵ Γιὰ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς

24. Yearbook 1962, σσ. 480-481.

25. Yearbook 1963, σσ. 92-93, 490-491 καὶ Yearbook 1965, σσ. 614-615.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Ψῆφοι Ἑλλάδας καὶ ΗΠΑ σὲ θέματα ἀποικοικιοποίησης καὶ ἀνθρώπινου δικαιωμάτων

(Περίοδος α')

Χρόνος	Ἀριθμὸς ἀπόφασης	Ἀντικείμενο ἀποφάσεων	Ἑλλάδα		ΗΠΑ				
			Ὑπέρ	Κατὰ	Ἀποχή	Ὑπέρ	Κατὰ	Ἀποχή	
1960	1514	Διακήρυξις γιὰ τὴν Ἀνεξαρτησία τῶν ἀποικιακῶν λαῶν							
	1568	Ἀποδοκιμασία τοῦ ἀπαρτχάνει στὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρικὴ	X						X
	1596	Σύσταση Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ θέμα τῆς βοήθειας πρὸς τὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρικὴ	X			X			
	1607	Διασπορὰ πληροφοριῶν τοῦ ΟΗΕ στὶς ἀποικιακὲς χῶρες	X			X			
1961	1745	Εἰδικὴ πολιτικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐξέταση τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς στὴ Ν. Ροδεσία		X			X		
	1747	Χορήγησις ἀμνηστίας στοὺς πολιτικοὺς καταδικῶν τῆς Ν. Ροδεσίας			X				X
	1755	Ἀνεξαρτησία γιὰ τὸ λαὸ τῆς Ζαμπάμπουε		X			X		
	1761	Καταδικὴ κρατῶν ποὺ συναλλάσσονται μὲ τὴ Ν. Ἀφρικὴ		X			X		
1962	1807	Καταδικὴ τῆς Πορτογαλίας. Ἐκτέλεσις ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας			X		X		
	1819	Καταδικὴ τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Πορτογαλίας στὴν Ἀγκόλα			X		X		
1963	1883	Ἐγκαθίδρυσις πλήρους ἀντιπροσωπευτικῆς διακυβέρνησης στὴ Ν. Ροδεσία			X				X
	1889	Σύγκλησις Συνταγματικῆς Συνέλευσης στὴ Ν. Ροδεσία			X		X		
	1899	Λήψη μέτρων ἀπὸ κάθε μέλος ἢ συλλογικὰ κατὰ τῆς Ν. Ἀφρικῆς	X				X		
	1913	Λήψη μέτρων ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας γιὰ ἐξέτασις τῆς πορτογαλικῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς			X				X
	1948	Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ ἔδαφος τοῦ Ὀμάν	X						X
	1956	Ἐφαρμογὴ τῆς διακήρυξης γιὰ τὴν ἀπονομὴ ἀνεξαρτησίας στοὺς ἀποικιακοὺς λαοὺς	X				X		
	1970	Συνέχισις ἀναζήτησης πληροφοριῶν γιὰ τὰ ὑπὸ κηδεμονίαν ἔδαφῃ			X				X
	1972	Ἀπόλυσις πολιτικῶν κρατουμένων στὸ Ἄντεν		X			X		
Σύνολο	18 ἀποφάσεις		6	4	8	2	9	7	

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Ψῆφοι Ἑλλάδας καί ΗΠΑ σέ θέματα ἀποικιοποίησης καί ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων

(Περίοδος β)

Χρόνος	Ἀριθμός ἀπόφασης	Ἀντικείμενο ἀποφάσεων	Ἑλλάδα			ΗΠΑ		
			Υπερ	Κατά	Ἀποχή	Υπερ	Κατά	Ἀποχή
1965	2012	Ἀποχή Ἡν. Βασιλείου ἀπό τή μονομερή ἐφαρμογή τῆς διακήρυξης τῆς ἀνεξαρτησίας γιά τή Ν. Ροδεσία	X				X	
	2022	»	X				X	
	2024	»	X				X	
	2054A	Καταδίκη κρατῶν πού συναλλάσσονται μέ τή Ν. Ἀφρική	X					X
	2065	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Φάλκλαντ	X					X
	2066	Ἀνεξαρτησία τῆς νήσου Μαιριτίου	X					X
	2068	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Φιτζι	X				X	
	2072	Ἀνεξαρτησία τῆς Ἰσπανικῆς Σαχάρας	X					X
	2073A	Ἀνεξαρτησία καί ἀπόλυση τῶν καταδίκων τοῦ Ὁμάν	X				X	
	2105	Καταδίκη παραβίασης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀποικιακῶν λαῶν					X	
	2107	Καταδίκη τῆς πορτογαλικῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς	X		X		X	
	2112	Καταδίκη γιά τήν ἄρνηση ἐφαρμογῆς τῆς ἀπόφασης περί ἀνεξαρτησίας τῆς Ν. Γουινέας	X					X
	1966	2138	Ἀνεξαρτησία τοῦ λαοῦ τῆς Ζιμπάμπουε	X				
2151		Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς πού ἐφαρμόζεται ἀπό Ν. Ἀφρική, Πορτογαλία, Ἡν. Βασιλεῖο	X					X
2183		Ἀνεξαρτησία τοῦ Ἄντεν	X				X	
2189		Καταδίκη τῆς πολιτικῆς τῶν Ἀρχῶν στά ὑπό κηδεμονία ἐδάφη	X				X	
2202		Καταδίκη τοῦ ἀπαρτχάντ καί ὅσων ὑποστηρίζουν τή Ν. Ἀφρική	X					X
2226		Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Ναουρί	X					X
2227		Διακήρυξη ἀνεξαρτησίας καί ἐφαρμογῆς τῆς στούς λαοῦς τῶν Παπούα καί Ν. Γουινέας			X			X
2228		Ἀνεξαρτησία τῆς Σομαλίας	X					X
2229		Ἀνεξαρτησία τῆς Ἰσπανικῆς Σαχάρας			X			X
2230		Ἀνεξαρτησία τῆς Ν. Γουινέας	X					X
2238		Λήψη δημοκρατικῶν μέτρων ἀπό τίς Ἀρχές τοῦ Ὁμάν	X				X	
Σύνολο	23 ἀποφάσεις		19	0	4	3	8	12

ἡ Ἑλλάδα δέν πῆρε μέρος στήν ψηφοφορία.

Ἄ π ἔ σ χ ε ἐπίσης ἀπό τήν ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1879 (XVII), ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν ἀποικιακό πόλεμο τῆς Πορτογαλίας ἐναντίον τῆς Ἀγκόλας, τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1913 (XVIII), πού ζητοῦσε ἀπό τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας νά ξεετάσει ἀμέσως τό πρόβλημα τῶν ἐδαφῶν πού ἦσαν κάτω ἀπό πορτογαλική κηδεμονία καί τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2107 (XX), πού «κατεδίκασε» τόσο τήν πορτογαλική ἀποικιακή πολιτική, ὅσο καί τήν ἐπίμονη ἄρνηση τῆς Πορτογαλίας νά συμμορφθεῖ πρὸς τίς ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης.²⁶

Σχετικά μέ τό νοτιοαφρικανικό πρόβλημα πού ταλάνιζε καί ταλανίζει ἀκόμα τό Διεθνή Ὁργανι-

σμό, ἡ Ἑλλάδα δέν πῆρε μέρος στήν ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1899 (XVIII), ἡ ὁποία ἀποφάσισε τή διατήρηση τοῦ προβλήματος γιά τήν ἐπόμενη ἡμερήσια διάταξη. Ἡ ἀπόφαση αὐτή στάθηκε ιδιαίτερα σημαντική, γιατί ἐπέσυρε τήν προσοχή τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας στό θέμα τῆς Ν. Ἀφρικῆς καί πρότρυνε τά μέλη νά ἀπόσχουν ἀπό κάθε προμήθεια στρατιωτικοῦ ὕλικου ἢ πετρελαίου πρὸς τή Ν. Ἀφρική ἀλλά καί ἀπό κάθε ἐνέργεια πού θά παρεμπόδιζε τήν ἐφαρμογή τῆς παραπάνω ἀπόφασης.²⁷

Ἡ ἀπόκλιση ἀπό τή «γενική πολιτική» φθάνει στό ἀπόγειό της κατά τήν περίοδο αὐτή, ὅταν ἡ Ἑλλάδα ἔδωσε ἀρνητική ψῆφο σέ ἀποφάσεις πού στρέφονταν ἐν τούτοις κατά τῆς ἀποικιοκρατίας,

26. Yearbook 1963, σσ. 490-491, 92-93 καί Yearbook 1965, σσ. 614-615.

27. Yearbook 1963, σσ. 100-109, καί 466-467.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Ψήφοι Έλλάδας και ΗΠΑ σέ θέματα άποικιοποίησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων

(Περίοδος γ')

Χρόνος	Αριθμός άποφάσεως	Αντικείμενο αποφάσεων	Έλλάδα		ΗΠΑ			
			Υπέρ	Κατά	Υπέρ	Κατά		
1967	2248	Άνεξαρτησία τής Νοτιοδυτικής Άφρικής	X			X		
	2262	Κατάσταση τής άποικίας στή Ν. Ροδεσία	X			X		
	2270	Καταδίκη Πορτογαλίας και τών συμμάχων της στό NATO			X	X		
	2302	Άνεξαρτησία του Όμάν	X			X		
	2311	Σύσταση Έπιτροπών γιά διευκόλυνση τής εφαρμογής τών αποφάσεων τής Γεν. Συνέλευσης	X			X		
	2350	Άνεξαρτησία τών Νήσων Φίτζι	X		X			
	2353	Άνεξαρτησία του Γιβραλτάρ	X			X		
	2356	Άνεξαρτησία τής Γαλλικής Σομαλίας	X			X		
	2357	Άνεξαρτησία τών Παρθένων νήσων (όπο άμερικανική διοίκηση)			X	X		
	2379	Άπονομή άνεξαρτησίας στό λαό τής Ζιμπάμπουε	X			X		
	2383	Καταδίκη τής άποικιακής πολιτικής τής Ν. Άφρικής, Πορτογαλίας, Ήνωμένου Βασιλείου	X			X		
	2394	Καταδίκη τής άποικιακής πολιτικής τής Ν. Άφρικής στή Ναμίμπια	X			X		
	2395	Καταδίκη τής άποικιακής πολιτικής τής Πορτογαλίας στή Ν. Άφρική	X			X		
1968	2396	Καταδίκη του άπαρτχάιντ ός εγκλήματος κατά τής ανθρωπότητας	X			X		
	2422	Έκκληση γιά τή διαβίβαση πληροφοριών από τά υπό κηδεμονίαν εδάφη	X			X		
	2425	Καταδίκη τής εκμετάλλευσης τών υπό κηδεμονίαν εδαφών	X			X		
	2427	Καταδίκη τής μη εφαρμογής τής άποφ. 1514 (XV) από τίσ άρχές τής Ν. Γουινέας			X	X		
	2429	Καθορισμός του τέλους τής άποικιακής εξάρτησης του Γιβραλτάρ	X			X		
	2439	Καταδίκη όλων τών κυβερνήσεων πού διατηρούν σχέσεις μέ τή Ν. Άφρική			X	X		
	2443	Ένδιαφέρον γιά τήν παραβίαση τών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα καταληφθέντα από τό Ίσραήλ άραβικά εδάφη	X			X		
Σύνολο	20 αποφάσεις		16	0	4	0	6	14

όπως ή άπόφαση άριθ. 1745 (XVI) πού ζητούσε νά μελετηθεί από τήν Εϊδική Έπιτροπή, πού έδρευε εκεί, ή άνησυχητική κατάσταση, πού είχε δημιουργηθεί στό έδαφος τής Ν. Ροδεσίας,²⁸ και ή άπόφαση άριθ. 1861 (XVIII) πού ζητούσε από τό Συμβούλιο Άσφαλείας νά λάβει τά άπαραίτητα μέτρα, τά όποια νά εξασφαλίζουν τή συμμόρφωση τής Ν. Άφρικής στίς αποφάσεις τής Γενικής Συνέλευσης. Ταυτόχρονα, ή άπόφαση εξέφραζε τή λύπη τής Γεν. Συνέλευσης γιά τά μέλη εκείνα, πού μέ τίσ ένέργειές τους ενθάρρυναν τήν κυβερνήση τής Ν. Άφρικής νά συνεχίζει τήν πολιτική τών φυλετικών διακρίσεων.²⁹

Τέλος, ταυτίζοντας τή θέση της μέ τίσ άποικιακές δυνάμεις ή Έλλάδα καταψήφισε τήν άπόφαση άριθ. 1972 (XVIII), ή όποία πρότρεπε τήν κυβέρνηση του Ήν. Βασιλείου νά λάβει συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν πολιτική όμαλοποίηση και εξομάλυνση τής κατάστασης στό Άντεν,³⁰ ενώ όν έλαβε κών

μέρος στήν ψηφοφορία γιά τήν άπόφαση άριθ. 1724 (XVI), πού αναγνώριζε τό δικαίωμα αυτοδιάθεσης και άνεξαρτησίας στόν άλγερινό λαό και καλούσε τά μέρη, δηλαδή τή Γαλλία και τούς εκπρόσωπους του άλγερινού λαού, νά άρχίσουν μεταξύ τους διαπραγματεύσεις.³¹

Β' Περίοδος 1964-66

Κατά τή δεύτερη περίοδο, ή Έλλάδα σημείωσε άποχές στήν ψήφιση άποφάσεων, όπως οί άριθ. 2226 (XXI) και 2227 (XXI), σχετικές μέ τήν άπελευθέρωση από τούς Άγγλους τών εδαφών τών Ναουζί, Παπούα και Ν. Γουινέας,³² όσο γινόταν νωρίτερα, καθώς και ή άριθ. 2117 (XXI), πού όποβλήθηκε στήν Γενική Συνέλευση από τήν Τρίτη Έπιτροπή και καλούσε όλες τίσ κυβερνήσεις νά έντείνουν τόν άγώνα τους εναντίον τών φυλετικών διακρίσεων και τής πολιτικής του άπαρτχάιντ.³³

28. Yearbook 1961, σ. 435.

29. Yearbook 1966, σσ. 543-548.

30. Yearbook 1963, σ. 452.

31. Yearbook 1961, σ. 435.

32. Yearbook 1968, σ. 569.

33. Yearbook 1966, σσ. 460-461.

Εἶναι ὅμως χαρακτηριστικό ὅτι σέ ἀντίθεση πρὸς τὴν προηγούμενη περίοδο ἡ Ἑλλάδα ὑποστήριξε τὶς ἀποφάσεις ἀριθ. 2523 (XX) καὶ 2183 (XXI) γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ Ἄντεν. Οἱ ἀποφάσεις αὐτὲς τόνιζαν τὴν ἀγγλικὴ εὐθὴν γιὰ τὴν καθυστέρηση ἀνομιῆς τῆς ἀνεξαρτησίας του.³⁴

Ψῆφισε ἀκόμη τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 2054 (XX), πού καλοῦσε ὀρισμένα μέλη νά παύσουν τὴν ἐμπορικὴ συνεργασία τους μετ' τῆ Ν. Ἀφρικῆς,³⁵ καὶ τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 2105 (XX), ἡ ὁποία ἀναγνώριζε στοὺς ἀποικιακοὺς λαοὺς τὴ νομιμότητα τοῦ ἀγώνα τους γιὰ τὴν ἐξάσκηση τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης καὶ ἀνεξαρτησίας. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἀπόφαση, πού ὑπῆρξε πολὺ προοδευτικὴ, καλοῦσε τὶς δυνάμεις τῆς ἀποικιοκρατίας νά παύσουν νά παραβιάζουν τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν πού ζοῦσαν μετ' ἓνα ἢ ἄλλο τρόπο κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ τους. Συνάμα καλοῦσε καὶ τὰ κράτη-μέλη τοῦ Ὄργανισμοῦ νά δώσουν ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ βοήθεια στὰ ἐθνικὰ κινήματα ἀπελευθέρωσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν.³⁶

Γ' Περίοδος 1967-68

Στὴν τελευταία χρονικὴ περίοδο πού ἐξετάζεται ἐδῶ (1967-1968) μιὰ ἀποχὴ ἀναφέρεται στὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1807 (XVII), πού κατεδίκασε γιὰ πολλοστή φορὰ τὴ συμπεριφορὰ τῆς Πορτογαλίας ὡς ἀντιθετὴ στὸν Καταστατικὸ Χάρτη καὶ ζητούσε ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας νά λάβει ὅλα τὰ μέτρα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν συμμόρφωση τῆς Πορτογαλίας σ' ὅτι ἀφοροῦσε τὴν Ἀγκόλα καὶ τὰ ἄλλα ἐδάφη, πού ἦσαν κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία τῆς.³⁷

Ἄλλη ἀποχὴ ἀναφέρεται στὴν ἀπόφαση ἀριθ. 2357 (XXII), πού εἶναι σχετικὴ μετ' τὴ ζητούμενη ἀνεξαρτησία ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἐδαφῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Παρθένες Νῆσοι πού ἦσαν τότε ἀκόμη κάτω ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ κηδεμονία.³⁸ Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 2427 (XXIII) γιὰ τὴ χορήγηση ἀνεξαρτησίας στὴ Ν. Γουϊνέα.

Τέλος, ἡ Ἑλλάδα δήλωσε ἀποχὴ γιὰ τὴν ψήφιση τῆς ἀπόφασης ἀριθ. 2433 (XXIII), ἡ ὁποία κατεδίκασε τὶς κυβερνήσεις πού συνέχιζαν διπλωματικές, πολιτιστικές, στρατιωτικὲς καὶ ἄλλες σχέσεις μετ' τὴ Ν. Ἀφρικὴ καὶ τὴ Ν. Ρωδεσία καὶ τὶς καλοῦσε νά διακόψουν κάθε σχέση μ' αὐτές.³⁹

4. διαχρονικὴ ἐξέλιξη

Ἄν συγκρίνουμε τὶς τρεῖς περιόδους, θά παρατηρήσουμε (βλ. πίνακα 4) σημαντικὴ ἐξέλιξη ἀπὸ τῆ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Ποσοστὰ ἡ ψήφων τῆς Ἑλλάδας πού δόθηκαν σὲ θέματα ἀποικιοποίησης καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων κατὰ τὴ συζήτηση στὴ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ

Χρονικὴ Περίοδος	% ὑπέρ	% κατὰ	% ἀποχὴ	N
1960-63	33,3	22,2	44,5	18
1964-66	82,6	00,0	17,4	23
1967-68	80,0	00,0	20,0	20
Σύνολο				61

μιὰ περίοδο στὴν ἄλλη σέ ὅτι ἀφορᾷ τὴ στάση τῆς Ἑλλάδας πάνω σὲ θέματα ἀποικιοποίησης καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στὴν πρώτη περίοδο (1960-63) παρουσίασε ἀφ' ἐνὸς σημαντικὸ ποσοστὸ ἀποχῆς (44,4%), καὶ ἀφ' ἑτέρου μεγάλο ποσοστὸ ἀρνητικῶν ψήφων (22,2%) γιὰ ἀποφάσεις. οἱ ὁποῖες βασικὰ ἐξέφραζαν τὶς ἀρχὲς πού ἡ ἴδια ἡ Ἑλλάδα εἶχε ἀποδεχθεῖ ἢ διακηρύξει σὲ ἄλλες περιπτώσεις.

Τὰ παραπάνω ποσοστὰ δείχνουν ἴσως ὅτι ἡ πικρὴ ἐμπειρία τοῦ Κυπριακοῦ Ἄγωνα ἐναντίου τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἄλλων ἀποικιοκρατικῶν δυνάμεων δὲν φαίνεται ν' ἄλλαξε σημαντικὰ τὴ στάση τῆς Ἑλλάδας ἀπέναντι ἀκριβῶς τῶν δυνάμεων ἐκείνων, οἱ ὁποῖες ἐπὶ τόσα χρόνια ἀρνήθηκαν τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου.

Στὴ δεύτερη καὶ τρίτη περίοδο ἀφ' ἐνὸς ἠδυνεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρνητικῶν ψήφων καὶ μειώνεται πάνω ἀπὸ 50% τὸ ποσοστὸ τῶν ἀποχῶν σὲ 17,4% καὶ 20,0% ἀντίστοιχα γιὰ κάθε περίοδο, καὶ ἀφ' ἑτέρου αὐξάνει τὸ ποσοστὸ τῶν ἐνδοικῶν ψήφων πῶ ἀπὸ 33,3% πού εἶναι στὴν πρώτη περίοδο ἀνέρχεται σὲ 82,6% στὴ δεύτερη περίοδο καὶ σὲ 80,0% στὴ τρίτη.

Ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ μπορεῖ νά ἐρμηνευθεῖ σάν μείωση τοῦ βαθμοῦ ἀπόκλισης ἀπὸ τὶς διακηρυχθεῖσες ἀρχὲς καὶ συνεπῶς πιὸ κοντὰ στὴ «γενικὴ πολιτικὴ».

5. σύγκριση μετ' τὶς ψήφους τῶν ΗΠΑ καὶ τὶς ψήφους πού δόθηκαν γιὰ ἄλλα θέματα

Γιὰ νά ἐκτιμηθεῖ καλύτερα ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ μέσα σὲ πραγματικὰ πολιτικὰ πλαίσια, θά γίνει σύγκριση τόσο μετ' τὶς ψήφους τῶν ΗΠΑ γιὰ κάθε μιὰ περίοδο ὅσο καὶ μετ' τὴ στάση τῆς Ἑλλάδας σὲ ἄλλα θέματα, ὅπως τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στὸ Κογκό, πού δέσποσαν ἐπίσης στὸν ΟΗΕ κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ 60.

Παρατηρώντας τὸν πίνακα 5 βλέπουμε ὅτι οἱ ἀποχές τῶν ΗΠΑ αὐξάνουν ἀπὸ 38,9% σὲ 52,3% στὴ δεύτερη περίοδο καὶ 70% στὴν τρίτη, ἐνῶ οἱ ἀντίστοιχες ἐλλληνικὲς ἀκολουθοῦν ἀντίθετη πορεία, δηλαδὴ ἀπὸ 44,4% σὲ 17,4% καὶ 20,0%. Ἡ αὐξηση τῶν

34. Yearbook 1965, σ. 562 καὶ Yearbook 1966, σ. 568.

35. Yearbook 1965, σσ. 111-113.

36. Στὸ ἴδιο, σσ. 553-554.

37. Yearbook 1967, σσ. 416-417.

38. Στὸ ἴδιο, σ. 688.

39. Στὸ ἴδιο, σ. 694.

άποχων ακολουθείται από μείωση των άρνητικών ψήφων. Τα ποσοστά τους κατεβαίνουν από 50,0%, σε 34,7%, στη δεύτερη περίοδο και σε 30,0%, στην τρίτη περίοδο. Η αντίθετη πορεία των ελληνικών θέσεων χαρακτηρίζεται από την παντελή ανυπαρξία άρνητικών ψήφων στη δεύτερη και τρίτη περίοδο.

Συγκρινόμενη η στάση της Ελλάδας με αυτή των ΗΠΑ παρουσιάζει μία σχετική απομάκρυνση, αν όχι ανεξαρτητοποίηση από την ηγέτιδα δύναμη, τουλάχιστο στα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έτσι, φαίνεται ότι όσο μικρότερη γίνεται η απόκλιση από «τη γενική πολιτική», τόσο μεγαλύτερη τείνει να είναι η αποδόσμευση από τις επιταγές της συμπαχίας ή του ιδεολογικού συνασπισμού, όπου η Ελλάδα ανήκει.

Γιά την Ελλάδα, η αυτοδιάθεση των λαών υπήρξε θεμιτόδες ζήτημα εφαρμογής των αρχών του ανθρωπισμού, όπως επανειλημμένα έχει διακηρύξει. Στις αρχές αυτές αναμφισβήτητα η Ελλάδα έχει κάποια παράδοση. Συνεπώς σ' αυτή την παράδοση, πήρε πολλές φορές θέσεις μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες. Ο παρακάτω πίνακας επιβεβαιώνει το το ό ως ένα βαθμό.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Ποσοστά % ψήφων Ελλάδας και ΗΠΑ πάνω σε θέματα αποστοκιοποίησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων (1960-68)

Χρονική Περίοδος	Ελλάδα		N		ΗΠΑ		
	Υπέρ	Κατά	Απο- χή	Ν	Υπέρ	Κατά	Απο- χή
1960-63	33,3	22,2	44,4	18	11,1	50,0	38,9
1964-66	82,6	00,0	17,4	23	13,0	34,7	52,3
1967-68	80,0	00,0	20,0	20	00,0	30,0	70,0

Εδώ ίσως ξαφνιάσει η παρατήρηση ότι περί το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, που συμπίπτει με τα πρώτα χρόνια της δικτατορίας, η στάση της Ελλάδας στον ΟΗΕ δείχνει λιγότερο «φιλοαμερικανική» απ' ό,τι φαίνεται να ήταν στην αρχή της δεκαετίας. Γιά την εξήγηση του φαινομένου αυτού μπορούν να παρατηρηθούν τὰ ακόλουθα:

α. Βασικά, από πλευράς στατιστικής δεοντολογίας το δείγμα των αποφάσεων που εμφανίζεται εδώ ενδέχεται να μην είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικό.

β. Αν δεχτούμε ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό, τότε η αλλαγή αυτή ενδέχεται να οφείλεται στο γεγονός ότι στα πρώτα χρόνια της δικτατορίας η τότε κυβέρνηση ίσως ήθελε να επιδείξει μία στάση «ανεξαρτησίας», ή οποία θα τη διευκόλυνε στις ούσιαστικές παραχωρήσεις που ήθελε να κάνει στο Κυπριακό και σε άλλα θέματα.

Βέβαια, η περίοδος είναι πολύ μικρή, και δεν μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς ολόκληρη την εξο-

τερική πολιτική της δικτατορίας στον ΟΗΕ. αν δεν εξετάσει ολόκληρη την επταετία σε σχέση με την προηγούμενη ή την επόμενη περίοδο.

γ. Έξ άλλου, δεν θά πρέπει να διαφύγει την προσοχή του έρευντη της περιόδου αυτής το γεγονός τοτό: ότι σε μία εποχή, που χαρακτηρίζεται από το τέλος της αποικιοκρατίας και την έναρξη διαλόγου και προσέγγισης μεταξύ των δύο μεγάλων ιδεολογικών συνασπισμών, η Αμερική δεν φαίνεται να υπήρξε τόσο πειστική πάνω στις χώρες που τελούσαν κάτω από τη δική της ιδεολογική, πολιτική και οικονομική επιρροή. Έτσι, άφηνε περιθώρια ελεύθερης έκφρασης κατά την ψηφοφορία στα "Ηνωμένα Έθνη και μάλιστα πάνω σε κάπως «ανώδυνα» θέματα, όπως η αυτοδιάθεση των λαών και τὰ ανθρώπινα δικαιώματα.

Πραγματικά, αν συγκρίνουμε τη στάση της Ελλάδας στα θέματα αυτά με εκείνη που τήρησε σε περισσότερο «πολιτικά» θέματα, όπως τὸ άφοπλισμού και της άποστολής του ΟΗΕ στο Κογκό, βλέπουμε (πίνακας 6) ότι τὰ ποσοστά των άποχων ή των άρνητικών ψήφων συμβαδίζουν με αυτά της Αμερικής. Ειδικότερα, γιά την άποστολή του ΟΗΕ στο Κογκό, που ως γνωστό τήν προώθησαν ή Αμερική και τὸ ΝΑΤΟ, η Ελλάδα έδωσε τὸ ίδιο ποσοστό εὐνοϊκῶν ψήφων ὅσο και οἱ ΗΠΑ. Ὡς ἕνα βαθμὸ ή στάση της Ελλάδας στο θέμα αυτό επηρεάστηκε προφανώς και από τὸ γεγονός ὅτι υπήρχαν αρκετοί Έλληνες στο Κογκό (όπως ἄλλωστε και στη Ροδεσία και τή Νότια Αφρική), και ή παρουσία του ΟΗΕ θά ήταν ὀπωσδήποτε ἐγγύηση γιά τήν ασφάλειά τους.

Στὰ θέματα του άφοπλισμού ἐμφανέστατα συμβάδισε με τήν Αμερική, ή ὁποία υποστήριξε τὸ γενικό και πλήρη άφοπλισμό. Η τυφλή όμως ὕπακοή στα κελεύσματα μῆς μεγάλης Δύναμης, ὅπως οἱ ΗΠΑ, και τὸ ιδεολογικό συνασπισμό στον ὁποῖο ανήκε, ὀδήγησε τήν Ελλάδα αν και μή πυρηνική χώρα να καταναφίσει μαζί με τῆς ΗΠΑ τήν άπόφαση ἀριθ. 1653 (XVI), ή ὁποία διακήρυξε: «Α Η χρήση πυρηνικῶν ὄπλων είναι αντίθετη πρὸς τὸ πνεῦμα, τὸ γράμμα και τούς σκοπούς των Ἠνωμένων Ἐθνῶν και σάν τέτοια (άποτελεῖ) παραβίωση του Καταστατικού Χάρτη. Η χρήση των πυρηνικῶν και θερμοπυρηνικῶν ὄπλων... είναι αντίθετη πρὸς τούς κανόνες τὸ Διεθνούς Δικαιού, τῆς ἀρχῆς του ἀνθρωπισμοῦ και ἀκόμη ἐναντίον του ἀνθρωπίνου γένους.»⁴⁰

Ἐπίσης, ἀκολουθώντας προφανῶς τήν ἀμερικανική πολιτική δέν υποστήριξε τή Συμφωνία ή ὁποία ἀνάμεσα στ' άλλα ἐξομοίωσε τῆς ὑπόγειες πυρηνικές δοκιμές με αυτές στην ἀτμόσφαιρα, στο διάστημα και στο βυθό.⁴¹

40. Yearbook of the UN, 1961, σ. 30.

41. Yearbook of the UN, 1962, σ. 21 και 23-25.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Ποσοστά %, ψήφων Ἑλλάδας καὶ ΗΠΑ σέ θέματα ἀφοπλισμοῦ, ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό

Θέματα	Ἑλλάδα				ΗΠΑ			
	N	Ὑπέρ	Κατά	Ἀποχή	Ὑπέρ	Κατά	Ἀποχή	
1. Αὐτοδιάθε- σις καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων	61	67,2	6,5	26,3	8,2	37,7		
2. Ἀφοπλισμοῦ	13	30,7	46,2	23,1	23,1	46,2	30,7	
3. Ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό	7	85,7	00,0	14,3	85,7	00,0	14,3	

6. ἀνακεφαλαίωση καὶ μερικά συμπεράσματα

Α. Στά προηγούμενα σκιαγραφήσαμε σέ ἄδρες γραμμές μερικές βασικές θέσεις τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ὅπως αὐτές ἐκφράστηκαν μέσα στόν Ὅργανισμό τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Εἰδικότερα, ἀναλύθηκαν οἱ θέσεις τῆς Ἑλλάδας κατὰ τὴν ψηφοφορία πάνω σέ θέματα, ὅπως τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν στὴν περίοδο 1960-68.

Παραμένει βέβαια τὸ ἐρώτημα πῶς καὶ γιατί ἡ Ἑλλάδα ἀκολούθησε τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη τακτική. Πολὺ περισσότερο πῶς καὶ γιατί ἔγιναν «ἀποκλίσεις» ἀπὸ τὴ διακηρυχθεῖσα «γενικὴ πολιτικὴ». Π.χ. ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα δὲν θὰ περίμενε κανεὶς νὰ ὑποστηρίξει τὴ νοτιοαφρικανικὴ ἢ πορτογαλικὴ ἢ βρετανικὴ ἀποικιοκρατικὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὴ στιγμή πού οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι στόν ΟΗΕ ἀποδοκίμαζαν τὴν πολιτικὴ αὐτὴ στίς ἐπίσημες δηλώσεις τους. Στὴν ψηφοφορία σέ συγκεκριμένα θέματα συχνὰ ἐκδηλώθηκε ἂν ὄχι μιὰ ἀνοιχτὴ συμπάραταξη, πάντως μιὰ πολιτικὴ «ἀνοχῆς», πού ἐκδηλωνόταν κυρίως μέ «ἀποχές».

Εἶναι γεγονός βέβαια ὅτι ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Ἐναντολῆς καὶ Δύσης «πολιτικοποίησε» θέματα, ὅπως οἱ φυλετικὲς διακρίσεις στὴ Ν. Ἀφρική, ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν κ.ἄ. Καί, ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὰ προηγούμενα, σέ πολλά ἀπ' αὐτὰ ἡ Ἑλλάδα δὲν ἀκολούθησε ἀνεξάρτητὴ ἢ οὐδέτερη πολιτικὴ.

Κατὰ πόσο ἡ Ἑλλάδα μπορούσε νὰ ἀποφύγει τὴν ἀμερικανικὴ ἐπιρροὴ εἶναι ἓνα πολυδιάστατο ἐρώτημα, πού δὲν ἐξετάζεται ἐδῶ.

Ἐκεῖνο πού ἡ μικρὴ τούτῃ ἔρευνα εἰδείξε εἶναι ὅτι οἱ μικρότερες χώρες δὲν εἶναι πάντοτε ἐλευθέρες νὰ ἀποφασίσουν ἀκόμη καὶ μέσα στόν ΟΗΕ, ἰδίως ὅταν εἶναι μέλη ἐνός ἰδεολογικοῦ συνασπισμοῦ. Φάνηκε ἀκόμη ὅτι οἱ κυβερνητικὲς ἄλλα μπορεῖ νὰ διακηρύσσουν καὶ ἄλλα νὰ πράττουν σέ δεδομένη στιγμή γιὰ λόγους, πού δὲν ἐξετάζουμε ἐδῶ.⁴²

42. Βλ. Joseph Frankel, *The Making of Foreign Policy: An Analysis of Decision Making* (London: Oxford University Press, 1963), σ. 2.

Σημειώνουμε μόνο τὴν παρατήρηση τοῦ καθηγητῆ Vernon van Dyke, ὁ ὁποῖος ἀναλύοντας τὴ συμπεριφορὰ τῶν μελῶν τοῦ ΟΗΕ συμπεραίνει ὅτι αὐτὴ ἐπιρροάζεται ἀπὸ τὸ τί ἐπιδιώκει κάθε μέλος νὰ ἐπιτύχει μέσα στόν Ὅργανισμό τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.⁴³

Β. Σέ ὅτι ἀφορᾷ τὴ συσχέτιση τῶν ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀλλαγῶν μέ τὴν ἀσκηση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἔχει ὑποστηριχθεῖ ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ριζικὲς ἀλλαγές στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδας πού νὰ ὀφείλονται στὴ μεταβίβαση τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς συντηρητικούς στοὺς φιλελεύθερους, κτλ.⁴⁴

Τοῦτο ἰσχύει βασικά γιὰ τὴν πρὶν ἀπὸ τὸ 1960 περίοδο. Καί στὴν περίοδο πού ἐξετάσαμε ἐδῶ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι παρατηρήθηκε ἀναπροσανατολισμὸς τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς. Οὔτε κἂν ἀλλαγή τακτικῆς ἢ μεθόδων. Στὰ θέματα ὅμως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀποικιοποίησης, σέ σύγκριση μέ ἄλλα θέματα, ὅπως τοῦ ἀφοπλισμοῦ, ἔγιναν μερικά διστακτικὰ βήματα γιὰ ἀνεπηρέαστη ψηφοφορία. Ἐκφράσεις βέβαια μιὰ τάσης. Ἡ τάση αὐτὴ γιὰ ἀνεξαρτητοποίηση πέρασε ἀπὸ τρεῖς φάσεις πού ἀντιστοιχοῦν στίς ἀλλαγές στὴν πολιτικὴ ἐξουσία, πού μνημονώσαμε παραπάνω.

Ἔτσι ἡ πολιτικὴ μεταξὺ τοῦ «μὴ ἐπιτρεπτοῦ» καὶ τοῦ «μὴ ἐφικτοῦ» πού χαρακτηρίζει τὴ δεκαετία τοῦ '50 ἔγινε προσπάθεια νὰ εἶναι ἐλευθέρη ἐκφραση «συμμάχου» ἄλλ' ὄχι «δορυφόρου». Περὶ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας, τονίσθηκε ὅτι ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὁποχρέωσεων θὰ πρέπει νὰ συνδυάζεται καὶ μέ τὴν ἰκανοποίησι τῶν ἐπιδιώξεων τῆς χώρας μέσα στὴ Συμμαχία.⁴⁵

Ἐξ ἄλλου, περὶ τὰ τέλη τῆς περιόδου «διακηρύχθηκε» ὅτι ἡ ἐθνικὴ πολιτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐλέγχεται μέ βάση τὴν ἰδεολογικὴ ὀρθοδοξία πού ἐπιβάλλει τὸ πλαίσιο μιᾶς συμμαχίας.⁴⁶ Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ συνέπεια ἢ μὴ στὴ διακήρυξη αὐτῆ, πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ λόγοι πού τὴν ὑπαγόρευσαν δὲν εἶναι ὄσπερ τὸσο μέ τὴν κατωκίτῃ σφαιρικῆς ἐισβολῆς στὴν Τεχσολοβακία τὸ 1968, ὅσο καὶ μέ τὴν προσπάθεια τῆς δικτατορίας ν' ἀποσεισεί τις κατηγορίες ὀρισμένων συμμάχων τοῦ ΝΑΤΟ γιὰ κατάφορη παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τὴ συνέχιση τοῦ στρατιωτικοῦ καθεστώτος στὴν Ἑλλάδα.

43. Vernon van Dyke, *International Politics* (New York: Appleton Crofts, 1966), σ. 429 καὶ Clark M. Eichelberger, *United Nations: The First Twenty Years* (New York: Harper and Row Publishers, 1965), σ. 160.

44. Βλ. Theodore Coulombis, *Greek Political Reaction to American and NATO Influence* (New Haven: Yale University Press, 1966), σ. 190 καὶ Bruce, M. Russett, *Trends in World Politics* (New York: The Macmillan Co., 1965), σ. 68.

45. Βλ. Coulombis, *ὁ. παρ.*, σ. 174.

46. GAOR, 1968, σ. 21.